

ghid pentru sindicate

Utilizarea Codului
de Practică OIM și
a manualului de
formare

Angajații și familiile acestora, locurile de muncă și comunitățile ce depind de ei duc povara epidemiei HIV/SIDA.

Dat fiind faptul că angajații și organizațiile acestora sunt direct afectați de aceasta, sunt și cei mai indicați să formuleze un răspuns eficient epidemiei.

Ce pot întreprinde sindicatele?

La nivel național și internațional, sindicatele pot:

- mobiliza rețele extinse de membri și relații
- negocia acorduri/politici la locul de muncă cu angajatorii și a contribui la implementarea lor
- utiliza experiența în educare și formare
- consolida influența sa în comunitate și în raport cu guvernul

Extras din „Luptăm împotriva HIV/SIDA împreună: un program de angajament pentru viitor” – Declarația Secretarilor Generali ai Organizației Internaționale a Patronilor (OIP) și a Confederației Internaționale a Sindicatelor Libere (CISL), Aprilie 2003, OIM, Geneva:

„OIP și CISL recunosc impactul direct al epidemiei HIV/SIDA asupra lumii muncii. Noi, prin prezenta, facem apel la afiliații noștri, la companiile la care sunt membri și la sindicate, indiferent de locație, să acorde cea mai înaltă prioritate acestei probleme...și să lucreze împreună pentru ca acțiunile întreprinse la moment să fie cu succes.”

Sindicatele și patronatele recunosc că este în interesul lor comun să întreprindă acțiuni împotriva HIV/SIDA. Multe dintre organizațiile sindicale și patronale sunt deja active în răspunsul împotriva HIV. A fost acumulată destulă experiență și materiale informative care pot fi împrumutate. Prin urmare este potrivit de a lua legătura cu alte sindicate și parteneri care pot fi utili, de a vedea ce măsuri au fost întreprinse deja și ce acțiuni ar putea fi întreprinse în colaborare.

HIV/SIDA este o amenințare globală, și din moment ce este o legătura dintre SIDA și sărăcie, sindicatele din țările dezvoltate ar putea să nu o considere o prioritate, cum este considerată în unele țări din Africa, Asia și America Latină. Însă răspunsul la HIV/SIDA trebuie să fie unul global ca să fie eficient – complezența sau negarea nu este binevenită în acest caz. Sindicatele din toată lumea au membri afectați de această maladie, la fel ca și un angajament pe termen lung în favoarea standardelor internaționale.

Mai mult ca atât, unele sindicate creează programe de solidaritate cu sindicatele partenere din țările serios afectate, pe când sindicatele în țările în curs de dezvoltare contribuie la extinderea programelor la locul de muncă în comunitate.

Cinci pași de acțiune pentru sindicate

1. Elaborarea unei politici sindicale privind HIV/SIDA, inclusiv numind o persoană responsabilă sau un comitet și se elaborează un plan de acțiune pe un termen anumit
2. Consultarea și susținerea membrilor de sindicat pentru negocierea politicii la locul său de muncă, pentru a asigura protejarea drepturilor și oferirea educației necesare pentru prevenire, de asemenea, acces la îngrijiri, tratament și beneficii fixate
3. Includerea subiectului HIV/SIDA pe agenda întâlnirilor sindicale și în programul de formare, îmbunătățirea cunoștințelor de educare privind sănătatea, în special pentru femei și membrii tineri

4. Consolidarea capacităților membrilor de a implementa politici la locul de muncă care iau în considerație necesitățile diferite ale bărbaților și femeilor – de a include un curs de formare pentru formatori și pentru educatori de la egal la egal
5. De a face lobby la guvern ca să recunoască HIV/SIDA o problemă critică pentru ocupare și dezvoltare cu scopul de a mări fondurile pentru răspuns la HIV/SIDA (fie sub formă de ajutor extern sau buget național), de a include partenerii sociali în planificarea la nivel național și reducerea prețurilor la medicamente (prin intermediul drepturilor de proprietate intelectuală și patente)

De ce HIV/SIDA reprezintă un interes pentru sindicate?

Pentru că angajații și familiile acestora, locurile de muncă și comunitățile ce depind de ei duc povara epidemiei HIV/SIDA.

HIV/SIDA afectează angajații adulți apti de muncă: din numărul estimat de 40 de milioane de persoane HIV pozitive la ziua de astăzi, 80 % sunt adulți și cel puțin 26 milioane sunt lucrători în vârstă de 15-49 ani.

Angajații își pierd sănătatea, veniturile, drepturile și viețile din cauza maldiei.

Epidemia HIV amenință capacitatea sindicatelor de a

- organiza și reprezenta interesele membrilor săi
- promova salarii decente
- asigura condiții de muncă adecvate
- proteja drepturile membrilor săi
- menține un colectiv de lideri și manageri cu experiență
- participa la dialogul social privind problemele care afectează ocuparea forței de muncă la nivel național, piața muncii și resursele umane

Dat fiind faptul că angajații și organizațiile acestora sunt direct afectați de aceasta, sunt și cei mai indicați să formuleze un răspuns eficient epidemiei.

“ Suntem angajați să lucrăm împreună cu membrii noștri pentru a-i educa, implica și mobiliza să-și asume această provocare...Nu ar trebui să se aștepte ca alții să se ocupe de aceasta sau alții să fie lideri la acest subiect. Eforturile noastre, desigur, sunt doar o parte a soluției pentru această criză globală și ele ar trebui să fie o forță puternică pentru schimbări. Literalmente este o problemă de viață și de moarte. ”

Guy Ryder, Secretar General, Confederația Internațională a Sindicatelor Libere

„Două din trei persoane care trăiesc cu HIV/SIDA în lume merg zilnic la serviciu – ceea ce face locul de muncă un loc potrivit pentru abordarea problemelor legate de HIV/SIDA.”

**Juan Somavia,
Director-General, OIM**

Din 25 de membri ai comitetului executiv al Organizației Centrale de Sîdicate din Kenya din 1986, au rămas în viață doar 5, celelate vieți au fost luate de SIDA.

În ce mod pot sindicatele să elaboreze politici și programe?

OIM a elaborat un set de recomandări pentru a susține și încuraja acțiunea la locul de muncă:

Codul de Practică OIM + manualul de formare

Codul de Practică OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii stabilește principii fundamentale pentru elaborarea politicilor și recomandărilor practice pentru acțiuni concrete în următoarele domenii de acțiune:

- prevenirea HIV/SIDA;
- gestionarea și reducerea impactului HIV/SIDA asupra lumii muncii;
- îngrijirea și sprijinirea lucrătorilor infectați și afectați de HIV/SIDA;
- eliminarea stigmatizării și a discriminării în baza statutului HIV.

Nouă capitole stabilesc obiectivele, utilizarea și scopul Codului; principiile cheie, drepturile și responsabilitățile partenerilor tripartiți; prevenirea prin informare și educare, cursuri de formare; testare; îngrijiri și suport.

Codul a fost elaborat prin intermediul unor consultări cu constituenții din toate regiunile, revăzut de către un grup de experți tripartit, și de către Consiliul de Administrație al BIM în iunie 2001. Poate fi folosit pentru a introduce dialogul social privind HIV/SIDA și servește ca bază pentru negocieri; include o listă de verificare și planificare a acțiunii la locul de muncă.

Manualul de implementare și formare a Codului de Practică OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii, a fost elaborat pentru a completa Codul de Practică. Include consultanță tehnică, studii de caz, activități de învățare, modele de cursuri de formare, exemple din acte legislative, politici și acorduri colective. De asemenea explică rolul guvernului și a partenerilor sociali, drepturile omului și aspecte ce țin de legislație, politici la locul de muncă, programe de prevenire și îngrijiri, dimensiunea de gen și accesul la economia informală. Fiecare modul din manual urmează aceeași structură: prezentarea problemelor, ceea ce explică și dezvoltă materialul din Codul de Practică al OIM, utilizarea referințelor cum ar fi exemple de politici, și dispune de o secție de activități de învățare gata pentru a fi fotocopyate, dintre care un număr semnificativ sunt destinate angajaților și angajatorilor.

Primul capitol al manualului este un ghid de utilizare a lui – include sfaturi pentru formatori, 8 programe model de cursuri de formare sau ateliere de lucru (cu o durată de 2 sau 3 zile) și patru componente (cu o durată de 2 sau 3 ore) care pot fi încadrate în programul altor cursuri de formare. Vă încurajăm să îl citiți!

Codul împreună cu manualul oferă informația necesară pentru ca să răspundeți la întrebările membrilor organizației Dvs. și să formulați un răspuns prin acțiune. Următoarele pagini vă arată unde puteți găsi unele răspunsuri pe care probabil le căutați.

Codul de Practică OIM privind HIV/SIDA și lumea muncii și manualul de formare sunt disponibile publicate, cit și pe CD ROM, la fel ca și în format Adobe Acrobat (.pdf) care poate fi luat de pe pagina web OIM/SIDA.

1. Informație generală despre HIV/SIDA

Impactul maladiei și căile de transmitere

În ce mod afectează epidemia angajații și familiile acestora ?

Vezi în Codul de Practică OIM

Capitolul 5.3 Drepturile și responsabilitățile de bază ale angajaților și organizațiilor acestora
Anexa I Informații de bază despre epidemie și consecințele acesteia

Vezi în manualul de formare

Modulul 1 Epidemia și impactul său asupra lumii muncii
Paginile 9-14: Impactul HIV/SIDA asupra lumii muncii
Activități de învățare 2, 4, 5 și 6

Modulul 2 HIV/SIDA și drepturile omului
Paginile 4-6: OIM, HIV/SIDA și drepturile omului;
pagina 17: Mărturii ce țin de stigma și discriminare
Activități de învățare 2, 5 și 6

Cum se transmite virusul HIV și care sunt riscurile de infectare la locul de muncă?

Vezi în Codul de Practică OIM

Anexa I Informații de bază despre epidemie și consecințele acesteia

Vezi în manualul de formare

Modulul 1 Epidemia și impactul său asupra lumii muncii
Paginile 2-4: Fapte despre HIV/SIDA
Activități de învățare 1 și 2

Modulul 6 Programele de prevenire a HIV/SIDA de la locul de muncă
Pagina 1: Introducere ; paginile 7-8: Evaluarea și gestionarea riscului
Activități de învățare 3, 7 și 10

Virusul Imunodeficienței Umane (HIV) se transmite prin fluide organice (sânge, spermă, secreții vaginale, lapte mamar), cel mai des prin contacte sexuale neprotejate, prin transfuzii cu sânge infectat, utilizarea unor seringi infectate și de la mama infectată în timpul sarcinii, la naștere și în timpul alăptării copilului.

Virusul HIV nu se transmite prin contact fizic întâmplător cu o persoană HIV pozitivă cum ar fi strângerea de mână sau îmbrățișări, folosirea în comun a toaletei sau a băii, sau prin tuse și strănut.

Odată infectat cu virusul HIV, o persoană poate trăi un mod de viață sănătos și lucra eficient pe o durată de mulți ani, fără ca să prezinte vreun pericol pentru colegii de serviciu.

Stigma și discriminarea încurajează teama și respingerea, contribuie la camuflarea maladiei și sunt o barieră pentru programele de prevenire.

2. Fortificarea capacităților, stimularea acțiunii

Advocacy pentru reprezentanții guvernului

În ce mod convingem reprezentanții guvernului că o politică națională ar trebui să includă aspecte ale lumii muncii și dialog cu partenerii sociali?

Vezi în Codul de Practică OIM

Capitolul 4 Principii fundamentale
Capitolul 5.1 Drepturi și responsabilitățile guvernelor

Vezi în manualul de formare

Modulul 1 **Epidemia și impactul său asupra lumii muncii**
Paginile 7 și 8: SIDA, sărăcia și dezvoltarea

Modulul 2 **HIV/SIDA și drepturile omului**
Pagina 1: Introducere; 4-6: OIM, HIV/SIDA și drepturile omului

Modulul 3 **Acțiune la locul de muncă prin dialog social, rolul angajatorilor și angajaților și a organizațiilor acestora**
Pagina 1: Introducere; pagina 3-7: Politici și programe la locul de muncă privind HIV/SIDA

Modulul 4 **Cadru politic și juridic: rolul guvernului**
Paginile 1 și 2: Introducere; paginile 3-4: Impactul macro-economic al SIDA; pagina 10: Mobilizarea resurselor

Advocacy pentru angajatori

În ce mod lucrăm împreună cu angajatorii pentru a oferi un răspuns HIV/SIDA la locul de muncă?

Vezi în Codul de Practică OIM

Capitolul 4 Principii fundamentale
Capitolul 5.2 Drepturi și responsabilitățile angajatorilor și a organizațiilor acestora
Capitolul 7 Formarea
Capitolul 9 Îngrijirea și sprijinul

Vezi în manualul de formare

Modulul 1 **Epidemia și impactul său asupra lumii muncii**
Paginile 9-11: Impactul HIV/SIDA asupra lumii muncii
Activități de învățare 3 și 4

Modulul 2 **HIV/SIDA și drepturile omului**
Pagina 9: Acțiuni întreprinse de partenerii sociali privind nediscriminarea; Pag. 11: privind confidențialitatea; Pag. 14-16: privind testarea

Modulul 3 **Acțiune la locul de muncă prin dialog social, rolul angajatorilor și angajaților și a organizațiilor acestora**
Pagina 3-4: Politici și programe la locul de muncă privind HIV/SIDA; Pag. 8-9: Angajatorii și organizațiile acestora; pag. 11: Alianțe
Activități de învățare 1 și 2

Impactul HIV/SIDA în afaceri se reflectă prin impact asupra forței de muncă și asupra economiilor naționale. Unele exemple de cheltuieli de acest gen (vezi manualul de formare Modulul 1, pagina 7)

- În 1996, o mare companie de transport din Zimbabwe, cu peste 11.500 de angajați, a constatat că 3400 dintre aceștia erau seropozitivi. Cheltuielile companiei în legătură cu HIV/SIDA s-au ridicat la peste 1 milion de dolari sau 20% din profitul companiei.

- O serie de companii din SUA raportează cheltuieli anuale care variază între 3500-6000 de dolari pentru fiecare lucrător cu HIV/SIDA
- În cadrul unui studiu realizat la solicitarea guvernului thailandez s-a calculat că țara a avut de suportat cheltuieli directe și indirecte în legătură cu HIV/SIDA în valoare de 1,2 miliarde dolari în 2000.

3. Politici și programe

O strategie sindicală privind HIV/SIDA

Care sunt punctele de bază care ar trebui să se conțină într-o strategie sau plan de lucru a unui sindicat?

Vezi în Codul de Practică OIM

Capitolul 4	Principii fundamentale
Capitolul 5.3	Drepturi și responsabilitățile angajaților și a organizațiilor acestora
Capitolul 6	Prevenirea prin informare și educare
Capitolul 7	Formarea

Vezi în manualul de formare

Modulul 2	HIV/SIDA și drepturile omului <i>Paginile 4-6: OIM, HIV/SIDA și drepturile omului</i>
Modulul 3	Acțiune la locul de muncă prin dialog social, rolul angajatorilor și angajaților și a organizațiilor acestora <i>Paginile 3-5: Politici și programe la locul de muncă privind HIV/SIDA</i> <i>Paginile 8-10: Advocacy și liderism</i> <i>Activități de învățare 3 și 4</i>
Modulul 5	Dimensiunea de gen a HIV/SIDA și lumea muncii <i>Pagina 3 și 4: Cum poate contribui inegalitatea de gen la răspândirea HIV/SIDA?; pagina 5 și 6: Bărbații și masculinitatea</i> <i>Activități de învățare 1, 2, 4 și 8</i>

O politică la locul de muncă privind HIV/SIDA

Ce ar trebui să conțină o politică sau un acord la locul de muncă?

Vezi în Codul de Practică OIM

Capitolul 4	Principii fundamentale
Capitolul 5.2 și 5.3	Drepturi și responsabilități
Anexa III	Lista de verificare

Vezi în manualul de formare

Modulul 2	HIV/SIDA și drepturile omului <i>Paginile 4-6: OIM, HIV/SIDA și drepturile omului; pag. 7-10: Dreptul la nediscriminare; pag. 10-12: Dreptul la viața privată; pag. 13-16: Testarea; pag. 17 – mărturii privind stigma și discriminarea; pag. 18 – Povestea lui Ravi</i> <i>Activități de învățare 3, 4, 7 și 9</i>
Modulul 3	Acțiune la locul de muncă prin dialog social, rolul angajatorilor și angajaților și a organizațiilor acestora <i>Paginile 3-7: Politici și programe la locul de muncă privind HIV/SIDA</i> <i>Activități de învățare 5, 6 și 7</i>
Modulul 4	Cadru politic și juridic: rolul guvernului <i>Paginile 11-13: Legislația privind HIV/SIDA</i>
Modulul 5	Dimensiunea de gen a HIV/SIDA și lumea muncii <i>Paginile 7-10: Probleme de gen la locul de muncă</i> <i>Activități de învățare 3</i>

Companii mari și mici, internaționale și locale, accentuează eficiența financiară a acțiunilor împotriva HIV/SIDA la locul de muncă. Programele de prevenire sunt utilizate pe larg, cuprind un număr mare de angajatori ce oferă îngrijiri și suport. Multe companii recunosc că încrederea și dialogul social sunt instrumente esențiale pentru intervenții reușite, și au declarat toleranță zero discriminării la locul de muncă.

Compania Ford Motor din Africa de Sud, a fost una dintre primele companii multinaționale care au implementat o politică la locul de muncă, elaborată în strânsă colaborare cu sindicatele: „Companiile au o obligație morală față de angajați, sunt responsabili financiar în fața partenerilor, și sunt responsabili în fața comunității ca să acționeze împotriva HIV/SIDA.”

3. Politici și programe

O politică la locul de muncă privind HIV/SIDA

Ce ar trebui să includă un program la locul de muncă pentru a reduce răspândirea HIV și impactul SIDA?

Vezi în Codul de Practică OIM

- Capitolul 6 **Prevenirea prin informare și educare**
- Capitolul 7 **Formarea**
- Capitolul 9 **Îngrijiri și sprijin**

Vezi în manualul de formare

- Modulul 5 Dimensiunea de gen a HIV/SIDA și lumea muncii**
Paginile 11-14: Spre realizarea egalității între bărbați și femei
Activități de învățare 3, 4, 5, 6, 7 și 8
- Modulul 6 Programe de prevenire HIV/SIDA la locul de muncă**
Paginile 6-9: Prevenirea la locul de muncă; pagina 10: Programe care țin seama de dimensiunea de gen; pag. 11-14: Educatori de la egal la egal; pagina 15: Protecția tinerilor; paginile 18 -20: Studii de caz
Activități de învățare 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10 și 13
- Modulul 9 Îngrijiri și sprijin**
Paginile 4- 11: Îngrijiri și sprijin la locul de muncă; paginile 15-16: Studii de caz

Extinderea acțiunilor la locul de muncă

În ce mod putem implica familiile lucrătorilor, comunitatea și lucrătorii din economia informală?

Vezi în Codul de Practică OIM

- Capitolul 5 **Drepturi și responsabilități de ordin general**
- Capitolul 6 **Prevenirea prin informare și educare**
- Capitolul 9 **Îngrijiri și sprijin**

Vezi în manualul de formare

- Modulul 6 Programe de prevenire HIV/SIDA la locul de muncă**
Paginile 6-9: Prevenirea la locul de muncă; pagina 10: Programe care țin seama de dimensiunea de gen; pag. 11-14: Educatori de la egal la egal; pagina 15: Protecția tinerilor; paginile 18 -20: Studii de caz
Activități de învățare 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10 și 13
- Modulul 8 HIV/SIDA și economia informală**
Paginile 8-10: Aplicarea Codului; paginile 14-15: Sprijinirea economiei informale
Activități de învățare 1, 2, 5 și 7
- Modulul 9 Îngrijiri și sprijin**
Paginile 12-13: Îngrijiri și sprijin pentru orfani; pagina 14: Protecția socială
Activități de învățare 6, 8 și 9

OIMSIDA

www.ilo.org/aids

Programul OIM privind HIV/SIDA
și lumea muncii

Organizația Internațională a Muncii
4 routes des Morillons CH-1211 Geneva 22, Elveția

Tel. +41 22 799 8337

Fax. +41 22 799 6349

Email: iloaids@ilo.org